

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio negativa statuitur, & probatur ex SS. Patribus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ARTICULUS II.

*An in Deo, præter modum cognoscendi creaturas
possibiles in essentia sua tanquam in causa, de-
tur aliis, quò illas in seipsis immediatè cognos-
cat, seu independentè ab essentia divina, prius
visa & cognita?*

46. **H**æc quaestio magni ponderis est, ex ea si-
quidem tanquam ex præcipuo fundamen-
to, dependet positio vel destructio scientiæ me-
diæ: Si enim Deus non cognoscat res immediatè
in seipsis, sed solum in seipso, & in sua essentia &
omnipotentia tanquam in causa: cum illa non
sit causa rerum, nisi ut determinata & applicata
per divinæ voluntatis decretum; eò quòd Deus
non sit agens naturale, sed liberum, & operetur
omnia, juxta consilium voluntatis suæ, ut ait
Apostolus; manifestum est, futura contingentia
non esse cognoscibilia ab intellectu divino in-
dependentè à decreto, & in signo rationis il-
lud antecedente; & sic vacat scientia mediæ,
quæ est cognitio futurorum contingentium
conditionatorum ante decretum: è contra verò,
si Deus creaturas cognoscat immediatè in seip-
sis, & independentè ab essentia divina prius
cognita, poterit cognoscere res futuras inde-
pendentè à decreto, & sic dabitur in illo scientia
mediæ. Uti de Suarez, Valentia, Granado, &
alii ex Recentioribus, advertentes juxta doctri-
nam SS. Patrum, (præsertim Dionysii, Augustini,
& Thomæ, quorum testimonia articulo præce-
denti retulimus) non posse negari Deum crea-
turas in sua essentia & omnipotentia tanquam
in causa cognoscere, & omnes Vazquezii inter-
pretationes esse violentas, distortas, & à mente
illorum SS. Patrum penitus alienas, fatentur
Deum hoc modo creaturas cognoscere. Verum-
tamen ut Deo affingere possint scientiam medi-
æ, seu cognitionem futurorum independentem
à decreto, docent, præter hunc modum
cognoscendi creaturas in essentia divina tan-
quam in causa, dari alium quòd Deus illas in
seipsis immediatè cognoscit, seu independentè
ab essentia & omnipotentia sua prius visa &
cognita. Contra verò Thomistæ, & alii scientiæ
mediæ impugnatores, contendunt hunc poste-
riorem modum cognoscendi creaturas esse im-
perfectum, indignum Deo, & infinitæ ejus per-
fectioni plurimum derogare, subindeque illum
excludunt, ac docent Deum non aliter cognos-
cere creaturas possibiles, aut futuras, quam in
essentia & omnipotentia sua tanquam in causa,
ac medio prius cognito. Unde sit.

§. 1.

*Conclusio negativa statuitur, & probatur ex
SS. Patribus.*

47. **D**ico igitur: Non datur in Deo cognitio
creaturarum possibilium in seipsis imme-
diatè, seu independentè ab essentia divina,
prius visa & cognita.

Probatur primò ex Dionysio cap. 7. de divin.
nomin. ubi de Deo loquens, sic ait: Non secundum
visionem singulis se immittit, sed secundum cause con-
tinentiam scit omnia. Et infra: Divina sapientia
seipsam cognoscens scit alia. Et tertius: Deus ea qua
sunt noscit, non rerum notitiâ, sed sui. At si Deus,
præter scientiam possibilium in seipso, illa in se-

A ipsis immediatè cognosceret, secundum visio-
nem singulis se immitteret, & illa sciret, non se-
ipsum noscens, & notitiâ, non sui, sed creatura-
rum propriâ: Ergo juxta Dionysium, Deus non
cognoscit creaturas possibiles immediatè in se-
ipsis, sed tantum in seipso, & mediatè, seu in es-
sentia divina prius visa & cognita.

Minor pro prima parte manifesta est, nam co-
gnoscens, secundum visionem se immittit ob-
jecto, non est ab illo accipere speciem, quia in
hoc non se immittit cognoscens objecto, sed po-
rius objectum se immittit cognoscenti: Ergo est
immediatè ergo objectum versari, non enim vi-
detur in quo alio consistere possit; & conse-
quenter si Deus creaturas possibiles cognoscit
immediatè in seipsis, se immittit secundum vi-
sionem creaturis.

Pro secunda parte etiam constat, nam Deus
cognosceret creaturas possibiles, mediatè in se-
ipso, & immediatè in seipsis: Ergo cognosceret
illas, non solum notitiâ quâ se cognoscit, sed
etiam aliâ notitiâ, quòd à Dionysio negatur;
nam illius sensus est exclusivus, aliâ non suffi-
cienter explicasset modum quòd creaturæ à Deo
cognoscuntur.

Denique pro tertia parte suadetur. Notitiâ il-
lius objecti dicitur, ad quòd immediatè & pri-
marid terminatur: Sed notitiâ quâ Deus creatu-
ras possibiles, in seipsis immediatè cognosceret,
illas haberet pro objecto immediato & prima-
rio: Ergo si daretur in Deo talis cognitio, cog-
nosceret creaturas, non sui, sed illarum notitiâ.

Neque obstat talem cognitionem non nasci
à specie ab illis accepta, sed ab ipsa essentia divi-
na gerente munus speciei, ut dicatur creatura-
rum propria, si semel immediatè terminatur ad
illas. Notitiâ enim quam Angeli habent de re-
bus, nec habetur per species ab illis acceptas,
sed à Deo immediatè infusa, ut ostenditur in
Tractatu de Angelis; & tamen quia ad res im-
mediatè & in seipsis terminatur, verè dicitur re-
rum cognitarum propria notitiâ: Ergo si notitiâ
quam Deus habet de creaturis possibilibus, im-
mediatè ad illas terminetur, licet non procedat
à specie ab ipsis causata, verè erit & dicitur no-
titiâ rerum possibilium propria, subindeque fal-
sa erit propositio Dionysii.

Confirmatur: Dionysius loco citato probat
Deum non sumere cognitionem à rebus, & ex-
tra seipsum nihil cognoscere, quia omnia cog-
noscit in seipso tanquam in causa, ait enim: *Et-
nim si secundum unam causam, Deus omnibus existen-
tibus esse tradidit, secundum eandem causam sciet om-
nia, & non ex existentibus sumet ipsorum cognitionem.*
Ergo non solum intendit docere, quòd Deus
non cognoscit creaturas extra seipsum, sed in
seipso, ex eo quòd non accipiat species à rebus,
sed etiam ex eo quòd illas cognoscat in sua es-
sentia ut in causa, & medio prius cognito, non
verò in seipsis immediatè.

Probatur secundò conclusio ex aliis SS. Pa-
tribus: Ambrosius enim Tractatu in symbolo
cap. 1. hæc scribit: *Licet omnia caelestia, &
terrestria, ac minima quaque prospiciat Deus, ni-
hil tamen extra intelligere, sed singula in se intue-
ri dicitur.* Et D. Augustinus lib. 83. quaestio-
num, quaest. 46. ait: *Sacrilegum esse asserere,
quòd Deus exeat extra se ad aliquid cognoscendum.*
Quæ verba exponens D. Thomas hic art. 5.
ad 1. dicit: *Illæ verba Augustini dicentis Deum nihil
extra se cognoscere, sic esse intelligenda, non quasi
Deus*

Deus nihil quod sit extra se intueatur; sed quia id quod est extra seipsum, non intuetur nisi in seipso. Unde in fine corporis sic concludit: Igitur dicendum est quod Deus seipsum videt in seipso, alia autem a se videt, non in ipsis, sed in seipso. Ergo juxta D. Thomam, & alios SS. Patres, non datur in Deo cognitio immediata creaturarum in seipsis, sed mediata solum, in essentia divina tanquam in causa.

54. Nec tam evidentia & expressa testimonia eludi possunt solita responsione Adversariorum, qui dicunt D. Thomam, & alios SS. Patres asserentes Deum non cognoscere creaturas in seipsis, solum intendere quod illas non cognoscat per species à rebus acceptas, sicut nos eas cognoscimus, sed per suam essentiam gerentem vices speciei ad illarum cognitionem.

Nam contra hanc elutionem est primò quod SS. Patres jam relati ex eo probant Deum non cognoscere creaturas in seipsis immediate, seu extra seipsum, quia illas cognoscit in seipso: Ergo non solum intendunt docere quod Deus non cognoscit creaturas in seipsis, ex eo quod non accipiat species à rebus, sed ex eo quod eas cognoscat in sua essentia, ut in medio prius cognito.

Secundò, si SS. Patres solum vellent excludere à Deo hanc imperfectiorem, nempe hoc quod est accipere species à rebus, nihil speciale ipsi tribuerent, quod creaturis non possit competere, cum etiam Angeli non intelligant per species à rebus acceptas: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

Tertiò, Aliud est cognoscere creaturas immediate, & aliud eas cognoscere per species à rebus acceptas: oculus enim v.g. immediate videt colores, & tamen accipit speciem ab illis, & Angelus contra mediate cognoscit hominem, vel leonem, & tamen ab illis non accipit species, sed eas habet à Deo in creatione infusas: Ergo impertinenter omnino probaret D. Thomas, Deum non cognoscere creaturas immediate in seipsis, ex eo quod non cognoscat illas per species à rebus acceptas.

Quartò, Cognosci aliquid cognitione immediata, est verè & propriè cognosci in seipso: Sed D. Thomas absolute negat creaturas à Deo cognosci in seipsis: Ergo negat cognosci cognitione ad illas terminatà immediate.

Denique, Eo ipso quod creaturæ non cognoscantur à Deo per speciem illarum propriam, sed per essentiam divinam gerentem vices speciei, non possunt immediate & primariò cognitionem divinam terminare, sed mediate tantum & secundariò, ut constabit ex statim dicendis: Atque D. Thomas loco citato docet creaturas cognosci à Deo per essentiam divinam gerentem vices speciei, aut enim: *Deus seipsum videt in seipso, alia autem a se videt, non in ipsis, sed in seipso, in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso*: Ergo juxta D. Thomam, non datur in Deo cognitio immediata possibile in seipsis, sed mediata tantum, quæ ea in sua essentia & omnipotentia, ut in causa, cognoscit.

§. II.

Eadem veritas ratione suadetur.

55. Plures etiam in favorem nostræ conclusionis rationes efficaces adduci possunt. Prima est: In Deo, utpote infinite perfecto, non potest admitti duplex modus cognoscendi

A creaturas, quorum unus sit perfectior, & alter minus perfectus: Sed modus cognoscendi creaturas, in essentia divina tanquam in causa, est multò perfectior & nobilior, quàm modus illas cognoscendi immediate in seipsis, ut articulo precedenti ostendimus: unde in Angelis beatis, cognitio matutina per quam vident creaturas in verbo, & in essentia divina tanquam in causa, multò perfectior est, quàm cognitio vespertina, per quam illas cognoscunt extra verbum, & immediate in seipsis, juxta illud Augustini quod supra retulimus: *Cognitio creaturæ in seipso, decoloratior est, quàm cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte per quam facta est*: Ergo præter modum cognoscendi creaturas possibile in essentia divina tanquam in causa, non debet admitti in Deo alius, quò illas in seipsis immediate, & independenter ab essentia sua prius cognita, intueatur.

56. Secunda est, Eo modo cognoscuntur creaturæ ab intellectu divino, quò representantur per speciem quâ intelligit: Sed non representantur in se & ratione sui, sed mediate & in alio, scilicet in Deo ut prius representato: Ergo non cognoscuntur immediate in seipsis, sed mediate in Deo prius cognito. Major constat, Cum enim ex intellectu & objecto, mediâ specie, adæquatam intellectionis principium constituatur, nihil potest intellectus intelligere, nisi per speciem representetur: Ergo nec poterit immediate intelligere, quod immediate in specie non continetur. Minor autem probatur. Species quâ divinus intellectus intelligit, est sola divina essentia: At hæc non representat immediate creaturas, sed mediate, Deo prius representato: Ergo species quâ divinus intellectus intelligit, non representat immediate creaturas, sed solum mediate.

57. Respondebis primò, juxta doctrinam Vaquezii, negando suppositum Majoris, quod scilicet Deus creaturas per speciem intelligat, cum enim non implicet dari intellectum, seipso, absque concurrenti speciei, ad intelligendum completum, & talis independentia & omnimoda completio perfectionem dicat, non debet denegari intellectui divino, utpote summè perfecto.

Sed hæc responsio in primis aperte contrariatur D. Thomæ, qui hic art. 5. in corp. & in solut. ad 3. docet essentiam divinam esse speciem intelligibilem, quâ Deus seipsum & creaturas cognoscit. Pugnat etiam cum doctrina Augustini assentientis ex objecto & potentia pari notitiam, sicut ex concursu maris & fœminæ gignitur proles; nec non contra communem Theologorum sententiam, assentientium essentiam divinam ubi mentibus beatorum ut speciem & formam in esse intelligibili, in ordine ad cognitionem sui & creaturarum: si enim essentia divina respectu intellectus beati gerat vices speciei, hoc nullam importat imperfectiorem, subindeque non debet Deo denegari, in ordine etiam ad propriam intellectionem. Item si essentia divina non sit speciei & forma intelligibilis, representans creaturas intellectui divino, vix poterit reddi ratio, cur Verbum Divinum procedat ex cognitione creaturarum possibile, cum verbum non exprimat, nec representet in actu secundò, nisi quæ in specie intelligibili representantur in actu primò. Denique non minus est de ratione intellectionis, ab intellectu & objecto intra illum intelligibiliter constituto procedere, quàm de ratione volitionis procedere à voluntate, mediâ